

прогнувшись, подивитися на руки; 2 – вихідне положення; 3-4 – те ж саме, 2-3 рази.

2. Вихідне положення – долони зчеплені за голову, лікті на парті; 1-2 – повільно випрямляючись, лікті відвести в бік.

3. Вихідне положення – ноги витягнути вперед, руки на задньому кінці сидіння; 1 – підняти ноги, плечі відвести назад; 2 – вихідне положення; 3-4 – те ж саме, 3-4 рази.

V. ПЕРВИННЕ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ.

Робота за підручником §6

«Обговорюємо» (ст.51) – запитання 2, 4, 5

2) Які персональні комп'ютери використовують твої рідні, знайомі?

4) Чим корисні мобільні пристрої людям різних професій. Обґрунтуйте свою думку.

5) Наведи приклади з життя, коли тобі доводилося спостерігати за роботою людей, які використовували різні види персональних комп'ютерів у своїй професійній діяльності.

«Працюємо в парах» ст.51 (завдання 1, 2)

1. Визначити найзручніше положення рук для роботи з клавіатурою.

2. Наведіть аргументи для доведення зручності вказаного на малюнку положення для ніг під час роботи за персональним комп'ютером для попередження втоми м'язів. Обговоріть, що можна зробити, якщо ступні ніг не мають опори.

Додаткове завдання

Завдання «Ти — мені, я — тобі»

Учитель починає фразу і показує на одного з учнів, який повинен закінчити фразу. Варіанти завдань: Материнська ... (плата). Системний ... (блок). Компакт ... (диск). Жорсткий ... (диск). Лазерний... (принтер). Ручний ... (сканер). Оптична ... (миша). Графічний ... (планшет). Техніка ... безпеки). Ергономічна ... (клавіатура).

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Читати §6, виконати усно вправи 3, 4, 5, 6, 7 (ст. 52-54), розв'язати головоломки на ст. 54 (на вибір), оцінити свої знання та вміння за допомогою тверджень на ст. 55.

Додаткове завдання: дізнатися, що таке палмпот.

VII. РОБОТА З КОМП'ЮТЕРОМ

Дивлячись на плакат, нагадайте яких правил слід дотримуватись при роботі з комп'ютером.

Діти по черзі називають основні правила: тримай безпечну відстань від очей до екрана монітора – 50 см; не торкайся проводів живлення, розеток, задньої панелі системного блока та монітора; не використовуй сторонні предмети; не принось на робоче місце їжу й напої; руки мають бути сухими та чистими; час безперервної роботи за комп'ютером не має перевищувати 15 хв; при виникненні незвичайної ситуації з комп'ютером негайно повідом вчителя чи лаборанта.

Робота з тренажером миші WMouse

Вправи для зняття зорової втоми

На екрані демонструється відео, діти слідкують очима за героєм, який постійно переміщається.

IX. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Рефлексія

1. Під час уроку я

дізнався...

зрозумів...

навчився...

2. Найбільше мені сподобалося...

3. На уроках найкраще в мене виходило...

4. Я мав (-ла) труднощі з...

5. Я хотів би ще дізнатися про...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інформатика: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н.В.Морзе, О.В.Барна, В.П.Вебер, О.Г.Кузьмінська, Н.А.Сарацінська. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2013. 256 с.

2. Морзе Н.В. Основи інформаційно-комунікаційних технологій: посібник. – Київ: Видавнича група ВНУ, 2006. 352 с.

3. Вправи для зняття зорової втоми. URL: <http://ua.convdocs.org/docs/index-100772.html>

4. Фізкультхвилинки на уроках (5-11 клас). URL: http://zastupnik.at.ua/publ/preventivna_robota_fizkultkhiilinki_na_urokakh/4-1-0-33

Л.П. Гевці,

учитель початкових класів КЗ «Золотоніська спеціальна школа Черкаської обласної ради»

ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ РОЗРОБКА ІНТЕРАКТИВНОГО УРОКУ З ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ. 3 КЛАС

«Кожним словом, кожним променем думки, кожним болем своїм живе в душі нашого народу людина, що ім'я їй Леся Українка».

Олесь Гончар

Тема. Леся Українка. Вірші «Дощик», «Он ярочки зелененькі».

Мета: формувати ключові компетентності:

- уміння вчитися – викликати інтерес до навчання, формувати почуття відповідальності за виконане завдання, готовність самостійно працювати, мати власну думку, обґрунтовувати її;

- соціальна – формувати навички роботи в парі, колективі;

- загальнокультурна – вчити толерантності, мовленнєвій культурі;

- інформаційно-комунікативна – вдосконалювати вміння аналізувати та використовувати інформацію з різних джерел, здійснювати комунікацію у групі та колективі;

формувати предметні компетентності:

- навчальна - продовжувати знайомити учнів з творчістю Лесі Українки;
- розвивальна – розвивати усне мовлення учнів;

- корекційна – коригувати пам'ять, увагу;
- виховна – виховувати любов до поезії.

Обладнання: портрет Лесі Українки, картки для групової, парної, фронтальної роботи, аудіо-запис віршів, підручник, відеоматеріали до уроку.

Тип уроку: інтерактивний урок з використанням ігрових форм навчання.

Хід уроку

I. Загальнокорекційний етап

1. Організаційна підготовка учнів до праці.

Пролунав уже дзвінок,

Починається урок.

Учитель. Пригадаємо девіз нашого класу:

У нас немає «ти»,

У нас немає «я».

Ми – єдиний клас,

Ми – одна сім'я!

2. Нервово-психологічна підготовка учнів до уроку. Аутотренінг. **Учитель.** Щоб гарно працювати, промовте такі слова:

Я – школяр.

Я – особистість творча.

Я – думаю, замислююсь.

Я – аналізую, висловлюю свої судження!

Я – хочу знати!

II. Підготовка артикуляційного апарату до читання

1. Дихальна гімнастика.

- Вправа «Свічка» (повільний вдих носом, швидкий видих ротом).

- Вправа «Їжачок» (як сопе: швидкий короткий вдих носом, швидкий короткий видих ротом).

- Вправа «Вітер» («легенький вітерець» - легенько дмухають, «сильний» - сильніше дмухати, «ураган» - дихають ще сильніше).

2. Гра «Скоромовець». Прочитай скоромовку

повільно, швидко, дуже швидко:

У діброві – дуби,

Під дубами – гриби,

Трава – між грибами,

Хмари над дубами.

3. Фонетична зарядка

Як шумить вітер? (*Шу-у-у*).

Як співає зозуля? (*Ку-ку*).

Як шелестить листячко? (*Ш-ш-ш*).

Як розмовляють бджоли? (*Ж-ж-ж*).

Як пищить комар? (*З-з-з*).

4. Чистомовка. Прочитайте чистомовку,

поступово прискорюючи темп.

Не-не-не-

успіху той досягне,

міє-міє-міє-

хто трудиться уміє

і зусиль не пожаліє.

III. Перевірка домашнього завдання

Леонід Глібов вірш «Літо». Декламування вірша напам'ять.

Конкурс «Кращий читець». Оцінювання.

IV. Актуалізація опорних знань

Інтерактивна вправа «Асоціативний куц».

На дошці фіксуються відповіді дітей.

Леся Українка

(Поетеса, перекладач, драматург, українка...)

V. Повідомлення теми, мети та очікуваних результатів

Учитель. Як ви вважаєте, про кого піде мова далі?

Так, сьогодні ми коротко розглянемо життєвий і творчий шлях Лариси Петрівни Косач, нашої європейської інтелектуалки та сильної жінки. Ми опрацюємо вірші «Дощик», «Он ярочки зелененькі».

Очікування:

- Чого ви очікуєте від уроку?

- Чи сподіваєтесь дізнатися щось нове про Лесю Українку?

VI. Сприймання і усвідомлення нового матеріалу

Слово вчителя. Свою розповідь я хочу розпочати з висловлювання Олесея Гончара «Кожним словом, кожним променем думки, кожним болем своїм живе в душі нашого народу людина, що ім'я їй Леся Українка».

З не такої вже й далекої минувшини, проте вже мовби крізь серпанок легендарності, проступає до нас образ поетеси, образ ніжний і чистий.

Лесине дитинство пройшло у тому мальовничому куточку України де «Волинь оточувала ... з усіх боків» – Звягель, Луцьк, Колодяжне. Це – земля, велична в розкоші первісної природи, край, виповнений споконвічним духом українства, залитий українською піснею де навіть вітер на одному подиху при нагоді виповість народну казку, прошепоче повір'я.

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач) жодного дня не сиділа за шкільною партою, не відповідала біля дошки, не бігала з ровесниками гучними коридорами... Вчителями її були мати – письменниця Олена Пчілка, батько – юрист Петро Антонович, книги і життя.

З перших днів свого життя Леся найповніше відчувала безмежну батьківську турботу, мама, народивши дівчинку, захворіла. Тяжка післяпологова анемія змусила Ольгу Косач вдатися до серйозного лікування. Доглядати за новонародженою донькою і півторарічним Михайликом вона не змогла.

Михайлик рано навчився читати, а разом із ним, звісно, й Леся. Тож у чотири роки вона вже зовсім справно читала. А першою самостійно прочитаною книжкою була «Розмова про земні сили» Михайла Комарова.

У п'ять років дівчинка вже вміла й писати. Й відразу в її голівці окреслилася мета – написати дядькові й дядині Драгомановим.

Довідкове бюро «Чи знаєш ти?» (*Розповідь юних літераторів. Учні презентують свої повідомлення*).

1-й учень. У сім'ї Косачів панувало художнє слово. Перекладали, писали твори, переказували історії, записували народні пісні і звичаї, декламували, дуже часто вголос читали. Постійно чулися німецька і французька мови. Батько дуже любив літературу, пишався з того, що в Чернігові, його вчителем був Леонід Глібов. Знав його байки і розучував їх з дітьми. Мати навчала дітей шанувати рідну мову, пісню.

2-й учень. Улюбленими її книгами були фольклорні праці П.Чубинського, «Кобзар» Тараса Шевченка, твори Жульє Верна, Данієля Дефо. На роковини Т.Г. Шевченка вдома влаштовували літературні вечори.

3-й учень. Сім'я Косачів жила на Волині. Дівчинку вражали бідність селян, селянських дітей, з якими вона дружила. Були вони неписьменні. Це дивувало малу Лесю, і вона вчила їх грамоти.

4-й учень. Леся була милосердною до всього і до всіх. Їй хотілося захистити зайченя від вовка, білинку від негоди, подружку від хвороби, людину

від зла. А зло зустрічалось не тільки в казках, книжках. Несправедливість, неправда її гнітили, обурювали. Їй хотілося протестувати. Коли Лесі було 9 років, несподівано для неї за революційну діяльність заарештовують її улюблену тьотю Елю. Страшенно тяжко вона пережила цю звістку і написала вірш «Надія».

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.
Це перший вірш Лесі.

5-й учень. Леся була музично обдарованою. Це помітив композитор М.В. Лисенко, з сім'єю якого дружили Косачі. Леся швидко переймала народні пісні, співала, записувала їх. З захопленням вишивала, малювала. А в домашніх театральних виставах вона і виконавець, і режисер, і декоратор.

6-й учень. Їй легко давалися німецька й французька мови. Пізніше Леся вивчить грецьку і латинську, зможе спілкуватися англійською та італійською, глибоко зацікавиться європейською літературою, стародавньою і новою історією, перекладатиме українською мовою твори Г. Гейне, В. Гюго, писатиме наукові статті.

7-й учень. У Лесі було двоє братів – Михайло і Микола і три сестри – Ольга, Оксана, Ізидора. Діти жили дружно. На розвиток Лесі особливо впливали стосунки із старшим братом – Михайлом. Спільні інтереси, ігри, розваги, захоплення їх єднали. Всюди і завжди вони були разом. Для менших Леся була і вихователькою і наставником, і вчителькою.

8-й учень. Дівчинка росла наполегливою. До всього їй хотілося дійти самій. Відчуті чари нічного лісу – і вона крадькома йшла у ліс. Проникнути у таємницю Луцького замку, поблизу якого жили, – і вона збирає про нього перекази. Замок відразу став місцем розваг дітей.

9-й учень. Дуже любила Леся бувати на ярмарках, спостерігати народні свята і весілля. Взимку 1881 року на святі Водохреща Леся застудилася. З цього часу й починається її тяжка, виснажлива боротьба з хворобою.

10-й учень. З початком 90-х років письменниця зав'язує тісний контакт з Іваном Франком, які потім переросли в міцну дружбу. Вона бачила в ньому вчителя і однодумця. Іван Франко дуже високо цінував творчість Лесі Українки.

1. Літературна довідка

Коли Лесі було 13 років, у неї назбиралося вже кілька віршів, і мати, порадившись з дочкою, добирала їй псевдонім Українка і публікує в журналі вірш «Конвалія». Відтоді і пішли по всьому світі прекрасні поезії, підписані цим гордим, ніжним і красивим ім'ям – Леся Українка.

Чому Українка? Та тому, що в сім'ї панували українські звичаї. Леся вже знала, що українському слову доводиться боротися за виживання. За таких умов навчати дитину читати й писати рідною мовою було складним: для українця навчання перетворилося на щоденний державний злочин. Однак діти в сім'ї Косачів навчалися саме українською.

Родини Лисенків, Косачів, а ще Старицьких стали тими інтелегентними українськими родинами з Наддніпрянщини, в яких батьки докладали значних зусиль до того, щоб діти виростили свідомими українцями.

Псевдонім Українка був своєрідним викликом існуючим порядкам, утвердженням права на функціонування рідної мови в рідному краї.

2. Читання віршів вчителем (як варіант прослухати аудіо-запис).

Слайд 1. Пригадай! Вірш – короткий поетичний твір поділений на рядки, що римуються. Рима – співзвучне закінчення слів у віршованих рядках.

3. Словникова робота.

Серпанок – легка, схожа на дим поволока, яка скрадає обриси предметів; пелена.

4. Самостійне читання віршів учнями (мовчки). Пригадайте поради щодо виразного читання віршів.

Слайд 2. Щоб красиво продекламувати вірш треба зрозуміти настрої поетичного твору і почуття мовця та намагатися передати їх під час декламування.

Індивідуальна робота із учнями. Читання букваря.

Бесіда-обговорення прочитаного.

Які почуття у вас виникали прочитані вірші?

VII. Фізкультхвилинка

Релаксація під музику.

VIII. Корекція набутих знань

1. Гра «Безперервний ланцюжок» (Учні читають по одному реченню).

2. Технологія «У майстерні художника».

Робота в парах.

Створіть свій словесний малюнок за змістом вірша «Он ярочки зелененькі».

3. Вибіркове списування. Робота в групах.

• Перша група: виписати із вірша «Дощик» іменники.

• Друга група: виписати із вірша «Он ярочки зелененькі» дієслова.

Літературна вікторина «Хто найуважніший»

• Коли народилася Леся Українка? (25 лютого 1871 року)

• Яке справжнє ім'я Лесі Українки? (Лариса Петрівна Косач)

• Скільки днів сиділа Лариса за шкільною партою? (жодного)

• Перші вчителі Лесі ... (мати й батько)

• У скільки років поетеса написала перший вірш? (в 9 років)

• Як називався перший вірш поетеси? (вірш «Надія»)

• Хто дібрав поетесі псевдонім Леся Українка? (мати Ольга Косач)

• Назвіть перший друкований вірш Лесі Українки (вірш «Конвалія»)

• На якому музичному інструменті грала Леся Українка (фортепіано)

• Яка хороша традиція була у сім'ї Косачів? (влаштовувати літературні свята)

• Скільки мов знала Леся Українка? (11 мов)

Віртуальна подорож. Музеї Лесі Українки

Я раджу вам здійснити мандрівку по літературним місцям, де жила й працювала поетеса.

Музей у Києві

Тривалий час Леся Українка жила і працювала в Києві. На колишній Маріїнсько-Благовіщенській вулиці (тепер – вул. Саксаганського, 97) – музей Лесі Українки. Тут вона мешкала з 1899 по 1910 рік. Це місце пам'ятне ще й тим, що поряд з Косачами жили родини М.В. Лисенка і М.П. Старицького (нині створюються музеї). Ці три родини єднала не тільки любов до української культури. На сестричких зібраннях вони мріяли про побудову нової України. Дружина М.В. Лисенка вчила малу Лесю музики. Тут вона чула поетичне слово патріарха української літератури М.П. Старицького. Пізніше звідси вона ходила на засідання літературного гуртка «Плеяда».

У затишній цій оселі панувало художнє слово. Тут формувалися Лесині поетичні книжки «На крилах пісень» і «Думи і мрії». Ці кімнати зустрічали Лесю після операцій і лікування.

В експозиції музею – документи, вишивання, малюнки, книги, а також особисті речі: одяг,

фортепіано, на якому грала поетеса, фонограф на якому записувала народну творчість.

Світ родини, широкі зв'язки, все, що формувало геній Лесі Українки, допоможе вам зрозуміти музей.

Музей у Новоград-Волинському

Леся Українка народилася у Звягелі (у 1795 – 2022 роках – м. Новоград-Волинський Житомирської області), куди після весілля в Києві одразу переїхали батьки. Жили вони в гарному будинку, що стояв посеред великого саду, в якому, крім фруктових дерев, було багато тополь, лип, бузку, жасмину. Для дитячих розваг, ігор місця було досить. Крім того, батьки, як правило, їздили з дітьми до лісу, на луки, на обрядові свята у навколишні села. Вони вважали, що саме серед простого люду й закладатимуться в дітей і розуміння народу, і бажання йому служити.

Музей відтворює умови життя Косачів початку 70-х років.

Музей у селі Колодяжному

Одинадцятирічною Леся оселяється у с. Колодяжне. Батько мав працювати поблизу, у м. Ковелі. Леся вже була хвора і часто мусила виїздити на лікування й операції до Києва, але неодмінно і захоплено чекала повернення до села. Розкішна природа Волині чарувала дівчинку. Адже там – таємничі мандрівки до лісу, зустрічі з селянами, там життя, якого майже не торкнулася цивілізація.

У Колодяжному почала вона писати вірші, малювати, вишивати, перекладати. Тут Леся стала вихователькою і вчителькою молодших своїх сестричок і брата.

Батько, Петро Антонович, найбільше опікувався Лесею, створював їй усі умови для творчості, навіть збудував їй окремий білий будиночок.

Садиба Косачів – зараз музей.

Село Колодяжне Ковельського району Волинської області.

Музей у Сурамі

У Сурамі Леся Українка померла. Грузинський народ, який так любила поетеса, створив тут музей.

Леся Українка познайомилася з Грузією, її мовою, історією ще в юності. А сталося це так. Косачі до себе на квартиру в Києві прийняли студента університету Нестора Гамбарашвілі. Він був освічений, вихований і скоро заприятелював з усією родиною. Особливо зацікавлені розмови відбувалися між Нестором і Лесею, в основному про спільність долі грузинського і українського народів. Прочитавши «Витязя у тигровій шкурі», горда юна Леся вигукнула: «Коли б я не була українкою, я б хотіла бути грузинкою».

Леся вчила Нестора французької мови, а він її грузинської. На згадку вона подарувала том поезій французького поета Альфреда де Мюссе і свою фотокартку з теплим написом. Якось Нестор, збираючись на канікули додому, запитав Лесю, що привезти їй.

Гострий кинджал, - не вагаючись, відповіла вона.

Нестор виконав прохання. Леся була в захопленні. Меч, кинджал у її віршах перетворився в поетичний образ.

Починаючи з 1903 р., Леся часто бувала в Грузії. Місяцями жила у Тбілісі, Телаві, Хоні, Кутаїсі. Знання її про Грузію поглиблювалися. Вона далі вивчає грузинську мову, знайомиться з письменниками. Грузія теж відповідала їй великою любов'ю.

Коли Леся Українка померла, газети вийшли з некрологами, в яких високо оцінювався талант «однієї з краших дочок» України.

Об'єднаний історико-літературний музей у м. Ялта

Теплий сухий клімат Криму часто рятував Лесю Українку. Лікувалася вона в Саках, Євпаторії, Ялті. На лікування заробляла приватними уроками. Природа Криму, море надихали поетесу, вона багато писала. Зокрема тут були створені цикли віршів «Кримські спогади» і «Кримські відгуки».

Експозиція, присвячена Лесі Українці, розміщена в кількох кімнатах Об'єднаного історико-літературного музею.

Творча робота. Робота в четвірках.

Завдання: до кожної букви доберіть найкращі слова, які можна сказати про поетесу.

Л	лагідна	У	уважна
Е	ерудована	К	красива
С	смілива	Р	розумна
Я	яскрава	А	артистична
		І	ініціативна
		Н	наполеглива
		К	кмітлива
		А	активна

ІХ. Підсумок уроку. Рефлексія

Учитель. Наш урок наближається до кінця. Скажіть, що вас вразило найбільше?

- Чи справдились ваші очікування від уроку?
- Чи цікаво було вчитися на сьогоднішньому уроці?

Пам'ятайте, любі діти! Леся Українка – письменниця, перекладач, фольклорист, громадська і культурна діячка.

Леся – неповторна. Вона справжня дочка мужнього і сильного народу – українського. Вона безсмертна, як безсмертний народ.

Вогонь від Прометея, відданий нею народові – то надія сподівання та визволення, на волю.

Технологія «Незакінчене речення»

Закінчіть речення:

Я думаю, що ...

Я переконаний у тому, що ...

Я не сумніваюся в тому, що ...

Закінчити наш урок я хочу висловом Лесі Українки «Я в серці маю те, що не вмирає...»

Х. Домашнє завдання

Перша група: с. 127 вірш «Дощик» напам'ять.

Друга група: с. 127 виразне декламування віршів.

Третя група: опрацювати сторінку букваря.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карамзіна М. Леся Українка. Київ: Видавничий дім «Альтернативи», 2003. 416с.; іл.
2. Краці конспекти уроків із читання: 1-4 класи / Упоряд. Т.А. Дубіч. Тернопіль-Харків: Ранок, 2011. 144с. (Серія «Відкритий урок»)
3. Українка Л. Мрії зламане крило: Збірник творів, документів і спогадів: Для серед. шк. віку / Упоряд., есе та довід. матеріал В.А. Костюченка; Худож. А.Б.Негода. Київ: Веселка, 1993. 222с.; іл.
4. Стребна О.В., Соценко А.О. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи. Харків: Основа, 2006. 176с.
5. Музей-садиба Лесі Українки у Колодяжному URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w5b7rd2zowE>.
6. Пісня Богдани Фільц на слова Лесі Українки "Он ярочки зелененькі" у виконанні хору "Соняшник" URL: https://www.youtube.com/watch?v=M1mUV_akywv